

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

_____ 20__ р.

Київ

№ _____

Про затвердження Положення про біосферний заповідник «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна

Відповідно до статті 5 Закону України «Про природно-заповідний фонд України»

н а к а з у ю:

1. Затвердити Положення про біосферний заповідник «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна, що додається.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.04.2009 № 159 «Про затвердження нової редакції Положення про біосферний заповідник «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна».
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра КРАСНОЛУЦЬКОГО Олександра.

Міністр

Роман АБРАМОВСЬКИЙ

UB
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
№1 від 04.01.2021
КЕП: Абрамовський Р. Р. 04.01.2021 10:55
58E2D9E7F900307B040000001E6B2F00C0608500

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства захисту довкілля
та природних ресурсів України
від 04.01.2021 р. № 1

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК «АСКАНІЯ-НОВА»
ІМЕНІ Ф.Е. ФАЛЬЦ-ФЕЙНА**

2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Біосферний заповідник «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна (далі – Біосферний заповідник) створено відповідно до Указу Президента України від 26.11.1993 № 563 «Про біосферні заповідники в Україні» і наказу Української академії аграрних наук від 24.05.1995 № 70 «Про приведення статусу Біосферного заповідника «Асканія-Нова» у відповідність з чинним законодавством України» на базі приватного з 1898 року заповідника Ф.Е. Фальц-Фейна та заснованого Декретами Ради Народних Комісарів УРСР від 01.04.1919 і 08.02.1921 Державного степового заповідника «Чаплі» та реорганізованого Постановою Президії Південного відділення ВАСГНІЛ від 13.04.1983 в Біосферний заповідник.

У грудні 1984 року VIII сесією координаційної ради ЮНЕСКО з програми «Людина і біосфера» ухвалено включення Біосферного заповідника до міжнародної мережі біосферних резерватів (Сертифікат ЮНЕСКО від 15.02.1985).

1.2. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 02.04.1994 № 213 «Про присвоєння імені Ф.Е. Фальц-Фейна Біосферному заповіднику «Асканія-Нова» назву Біосферного заповідника визначено як Біосферний заповідник «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна.

1.3. Біосферний заповідник перебуває у віданні Національної академії аграрних наук України (далі – Академія).

1.4. Біосферний заповідник є природоохоронною, науково-дослідною установою міжнародного значення і входить до складу природно-заповідного фонду України.

1.5. Біосферний заповідник є юридичною особою. Він має відокремлене майно, самостійний баланс, реєстраційні рахунки у відділеннях Держказначейства, може від свого імені набувати права та обов'язки, бути позивачем і відповідачем в судах.

1.6. Біосферний заповідник має печатку, на якій зазначено його найменування та належність до Академії, інші печатки та кутовий штамп, необхідні для ведення діловодства, може мати також знаки для товарів і послуг, які реєструються відповідно до законодавства.

1.7. Біосферний заповідник засновано на державній власності на основні засоби, він має інше майно, закріплене за ним Академією та придбане за рахунок коштів загального або спеціального фондів Державного бюджету, що є економічною основою його діяльності. За Біосферним заповідником також закріплені земельні ділянки, які надані йому на праві постійного користування землею, що посвідчується державним актом та витягами з державного земельного кадастру про земельні ділянки.

Земельні ділянки, які перебувають у постійному користуванні Біосферного заповідника, не можуть бути передані у приватну і комунальну власність та для формування земель запасу органів місцевого самоврядування, на них не можуть створюватись кооперативні, селянські, фермерські та інші приватні господарства. Землі природно-заповідних об'єктів Біосферного

заповідника відносяться до особливо цінних земель і їх вилучення для суспільних потреб не допускається, за виключенням випадків відведення для будівництва об'єктів природоохоронного призначення.

1.8. Межі земельних ділянок, що перебувають у постійному користуванні Біосферного заповідника, встановлюються в натурі (на місцевості), закріплюються межовими знаками в порядку, визначеному законодавством. Відомості про межі, цільове призначення, оцінку угіддя земельних ділянок, що перебувають у користуванні Біосферного заповідника та про обмеження в їх використанні вносяться до Державного земельного кадастру у встановленому законодавством порядку та обов'язково враховуються при реконструкції та розвитку прилеглих територій.

До встановлення меж Біосферного заповідника в натурі його межі визначаються відповідного до Проекту створення Біосферного заповідника.

1.9. Біосферний заповідник відповідно до законодавства та в межах Положення самостійно вирішує питання, пов'язані з його науковою, природоохоронною та екологічною освітньо-виховною діяльністю, вступає від свого імені в договірні відносини з іншими установами, організаціями, підприємствами.

1.10. Біосферний заповідник несе відповідальність за своїми зобов'язаннями згідно з законодавством. Укладаючи угоди, Біосферний заповідник може брати на себе тільки такі фінансові зобов'язання, виконання яких забезпечується доходами від його діяльності.

1.11. Біосферний заповідник в своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про природно заповідний фонд України», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про Червону книгу України», «Про захист тварин від жорстокого поводження», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу», Бюджетним, Цивільним, Земельним, Водним та Господарським кодексами України, іншими законодавчими і нормативно-правовими актами, Статутом Академії, Проектом організації території Біосферного заповідника та охорони його природних комплексів (далі – Проект організації території), а також цим Положенням.

1.12. Територія Біосферного заповідника включена до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», які належать до найцінніших екосистем Землі.

1.13. Відповідно до Указу Президента України від 26.11.1993 № 563 «Про біосферні заповідники України» загальна площа Біосферного заповідника становить 33307 га.

Загальна площа Біосферного заповідника 33307 га (у т. ч. заповідна зона 11054 га, буферна зона 6909 га, зона антропогенних ландшафтів 15344 га) складається з земель, наданих йому у постійне користування площею 11298,8 га, та земель інших землекористувачів площею 22008,2 га (зони буферна та антропогенних ландшафтів), на яких здійснюється діяльність згідно з Законом

України «Про природно-заповідний фонд України», Проектом організації території Біосферного заповідника і охорони його природних комплексів та відповідно до цього Положення.

1.14. Землекористувачами у межах буферної зони та зони антропогенних ландшафтів є: Біосферний заповідник, Державне підприємство «Дослідне господарство «Асканійське» Асканійської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту зрошуваного землеробства Національної академії аграрних наук України, Державне підприємство «Дослідне господарство Інституту тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова «Асканія-Нова» – Національного наукового селекційно-генетичного центру з вівчарства», об'єднана територіальна громада Асканія-Нова; садово-городнє товариство «Асканія», землі особистого селянського господарства та фермерські господарства.

1.15. Юридична адреса Біосферного заповідника: вул. Паркова, буд. 15, смт Асканія-Нова, Чаплинський район, Херсонська область, 75230.

2. МЕТА СТВОРЕННЯ І ЗАВДАННЯ

2.1. Біосферний заповідник створено з метою збереження у природному стані найбільш типових природних комплексів степового Причорномор'я, здійснення фонового екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

2.2. Основними завданнями Біосферний заповідника є:

збереження природних комплексів та об'єктів на його території;
 проведення наукових досліджень і спостережень за станом навколишнього природного середовища, розробки на їх основі природоохоронних рекомендацій;

поширення екологічних знань;

сприяння у підготовці наукових кадрів і спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та заповідної справи.

2.3. Основними напрямками і видами діяльності Біосферного заповідника є:

забезпечення довгострокового моніторингу геосистемного, регіонального і біоценотичного рівнів;

розробка наукових основ охорони, відтворення та збереження природних степових екосистем, інтродукції деревної рослинності у південний степовий регіон, напіввільного утримання ссавців та птахів;

проведення періодичних інвентаризацій природних ресурсів;

дослідження поточних явищ природи та процесів, які протікають в екосистемах, з метою їх реєстрації у «Літопису природи» Біосферного заповідника;

вивчення біології, розведення та вирощування рідкісних, зникаючих, ендемічних, екзотичних видів;

розробка принципів використання природного генофонду для господарських потреб, впровадження результатів досліджень в зелене будівництво, створення зоопарків, дендропарків і ботанічних садів,

зоокуточків, ландшафтних експозицій тощо;

вивчення соціально-економічних аспектів проживання людей на території Біосферного заповідника, формування їх екологічної свідомості;

екологічна освітньо-виховна робота;

екскурсійна діяльність на території Біосферного заповідника;

функціонування бібліотек і архівів;

функціонування музеїв;

видавнича діяльність (наукові праці, наукова та науково-популярна література).

2.4. Біосферний заповідник зобов'язаний:

забезпечувати збереження природно-заповідного фонду зональних степових екосистем, інтродукованих рідкісних, зникаючих, екзотичних і господарсько цінних видів в штучних екосистемах;

забезпечувати високу якість досліджень, відповідно до свого профілю, екосистем на території Біосферного заповідника і в його регіоні, систематично узагальнювати їх результати;

координувати і проводити наукові дослідження на територіях об'єктів природно-заповідного фонду регіону, систематично узагальнювати їх результати, створювати умови для реалізації творчих можливостей членів колективу та здійснювати їх соціальний захист;

організовувати і проводити підготовку та перепідготовку наукових кадрів через аспірантуру, докторантуру і стажування, курси підвищення кваліфікації, в тому числі за кордоном, а також через спільні з вищими навчальними закладами кафедри та інші форми;

забезпечувати цільове використання закріпленого за ним майна та виділених державних коштів;

враховувати при визначенні стратегії науково-дослідної, природоохоронної та екологічної освітньо-виховної діяльності державні контракти, замовлення та інші договірні зобов'язання;

проводити виробничу перевірку, вдосконалення, освоєння та адаптацію до місцевих умов прогресивних технологій в галузі охорони природи;

забезпечувати своєчасну сплату податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджету та інших відрахувань згідно з законодавством;

здійснювати будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт основних фондів, своєчасне освоєння нових виробничих засобів та введення в дію придбаного устаткування;

забезпечувати себе матеріально-технічними засобами, необхідними для здійснення своєї діяльності;

вести первинну документацію досліджень за відповідними формами;

поліпшувати матеріальне становище працівників відповідно до законодавства та рішень Президії Академії, своєчасно розраховуватися з працівниками за виконані роботи;

виконувати норми і вимоги, що стосуються охорони праці, пожежної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів та екологічної безпеки;

вести навчально-виховну роботу з метою поширення екологічних і природоохоронних знань;
здійснювати заходи з удосконалення організації своєї діяльності;
виконувати інші зобов'язання, що випливають з вимог цього Положення.

3. УПРАВЛІННЯ БІОСФЕРНИМ ЗАПОВІДНИКОМ

3.1. Управління Біосферним заповідником здійснюється відповідно до Статуту Академії та цього Положення на основі поєднання прав Академії щодо господарського використання державного майна, переданого в користування Біосферному заповіднику, і принципів самоврядування трудового колективу.

3.2. Управління Біосферним заповідником здійснюється спеціальною адміністрацією (далі – адміністрація) на чолі з директором. Директор Біосферного заповідника та його заступник з наукової роботи призначаються на посаду і звільняються з неї у порядку, передбаченому Статутом Академії.

Директор обирається шляхом таємного голосування на зборах колективу наукових працівників Біосферного заповідника на строк до п'яти років, з правом бути переобраним і призначається на посаду шляхом укладення з ним Президентом Академії контракту в порядку, передбаченому ст. 9 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» та за погодженням із Міндовкілля.

3.3. Директор здійснює оперативне управління Біосферним заповідником, несе персональну відповідальність за діяльність Біосферного заповідника, в тому числі забезпечення заповідного режиму, за організацію науково-дослідних робіт, підготовку наукових кадрів, складання і виконання кошторисів, збереження закріпленого за Біосферним заповідником державного майна і забезпечення пожежної безпеки його об'єктів, створення належних соціально-економічних умов членам трудового колективу.

Директор, діючи в межах законодавства, в інтересах Біосферного заповідника, згідно з контрактом та цим Положенням, самостійно вирішує питання діяльності Біосферного заповідника, за винятком питань, віднесених до компетенції Академії, зокрема:

вирішує питання діяльності Біосферного заповідника відповідно до його завдань;

діє без окремої довіреності від імені Біосферного заповідника, представляє Біосферний заповідник в органах державної влади та місцевого самоврядування, підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності;

відповідає за результати діяльності Біосферного заповідника перед Академією;

розпоряджається майном і коштами згідно із законодавством, Статутом Академії та цим Положенням;

укладає договори, в тому числі міжнародні, необхідні для виконання покладених на Біосферний заповідник завдань, видає довіреності;

в межах своєї компетенції видає накази і розпорядження, обов'язкові для

всіх підрозділів та працівників Біосферного заповідника;

затверджує положення про структурні підрозділи і визначає функціональні обов'язки їх працівників;

призначає частину складу Вченої ради Біосферного заповідника;

забезпечує дотримання працівниками правил внутрішнього трудового розпорядку;

самостійно визначає структуру управління і розробляє штатний розпис Біосферного заповідника з урахуванням умов та фонду зарплати, подає керівництву для затвердження;

здійснює інші повноваження, передбачені його контрактом з Академією та цим Положенням.

3.4. Директор Біосферного заповідника щорічно до 01 березня наступного року звітує перед колективом наукових працівників про свою діяльність.

3.5. Директор Біосферного заповідника може бути звільнений з посади Президентом Академії з підстав, визначених законодавством про працю, а також за порушення умов контракту. Директор також може бути звільнений з посади у зв'язку з прийняттям рішення про його відкликання зборами колективу наукових працівників Біосферного заповідника. У випадку дострокового припинення повноважень директора Біосферного заповідника в цілому діють процедура та порядок голосування, передбачені для обрання директора Біосферного заповідника.

3.6. Подання про відкликання директора може бути внесено на розгляд зборів колективу наукових працівників Біосферного заповідника не менш як половиною статутного складу Вченої ради Біосферного заповідника. Збори колективу наукових працівників вважаються повноважними, якщо на них присутні не менш як дві третини фактичної чисельності штатних наукових працівників Біосферного заповідника. Рішення про відкликання директора приймається двома третинами голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників Біосферного заповідника.

3.7. Заступник директора з наукової роботи Біосферного заповідника призначається на посаду та звільняється з посади рішенням Президії Академії за поданням відповідного відділення.

Заступники директора здійснюють свої функції і повноваження відповідно до обов'язків, визначених у посадових інструкціях, затверджених наказом директора Біосферного заповідника, і несуть відповідальність за стан справ у дорученій сфері їхньої діяльності перед директором, а заступник директора з наукової роботи – і перед Президією Академії.

3.8. Головний бухгалтер Біосферного заповідника призначається на посаду і звільняється з неї директором Біосферного заповідника за погодженням з Президентом Академії.

3.9. Заміщення вакантних посад наукових працівників проводиться на конкурсній основі у встановленому порядку. Результати конкурсів затверджуються директором Біосферного заповідника.

Інші працівники Біосферного заповідника приймаються на роботу і

звільняються з неї в загальному порядку, передбаченому законодавством.

Організація наукового, матеріально-технічного та іншого забезпечення діяльності в Біосферному заповіднику покладається на його апарат управління.

3.10. Виробничі, трудові та соціально-економічні відносини Біосферного заповідника з працівниками регулюються законодавством.

3.11. Трудовий колектив Біосферного заповідника становлять особи, які знаходяться з ним у трудових відносинах та своєю працею беруть участь у його діяльності.

З метою врегулювання виробничих, соціально-економічних відносин та узгодження інтересів працівників і керівництва Біосферного заповідника між ними відповідно до законодавства укладається колективний договір, який підписується уповноваженими представниками сторін.

Повноваження трудового колективу реалізуються загальними зборами та їх виборним органом.

Інтереси трудового колективу представляє рада трудового колективу або виборний орган профспілкової організації, які обираються і діють згідно із законодавством.

3.12. Контроль за діяльністю Біосферного заповідника здійснює Академія та спеціально уповноважені на те органи виконавчої влади.

3.13. Органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи місцевого самоврядування сприяють охороні й збереженню Біосферного заповідника, виконанню покладених на нього завдань.

4. СТРУКТУРА ТА РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ

4.1. Для Біосферного заповідника встановлюється диференційований режим охорони та використання природних комплексів згідно з функціональним зонуванням – зони заповідна, буферна, антропогенних ландшафтів.

4.2. Функціональне зонування, особливості режиму охорони та використання природних ресурсів визначаються в Проєкті організації території, який затверджується Міндовкілля.

4.3. Заповідна зона включає території, призначені для збереження і відновлення найбільш цінних природних та мінімально порушених антропогенними факторами природних комплексів, генофонду рослинного і тваринного світу.

В заповідній зоні забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, яка суперечить цільовому призначенню заповідної зони, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на її природні комплекси та об'єкти, а саме:

будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з діяльністю Біосферного заповідника, розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку населення, стоянка транспорту, а також проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін свійських тварин, пересування

механічних транспортних засобів, за винятком шляхів загального користування, лісосплав, проліт літаків та вертольотів нижче 2000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єру над територією заповідної зони та інші види штучного шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву та гідрологічного і гідрохімічного режимів, руйнування геологічних відслонень, застосування хімічних засобів, усі види лісокористування, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, квітів, насіння, очерету, випасання худоби, вилов і знищення диких тварин, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводять до порушення природних комплексів;

мисливство, селекційний відстріл тварин, рибальство, лісокультурні роботи, всі види екскурсій, крім пішохідних, біотехнічні заходи, сінокосіння механізованими засобами, туризм, інтродукція нових видів тварин і рослин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково обґрунтовану ємність угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, крім матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень;

проведення рубок головного користування та всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплястих, сухостійних, фаутих дерев та ліквідація захаращеності дерев, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах.

4.4. Для збереження і відтворення корінних природних комплексів, проведення науково-дослідних робіт та виконання інших завдань у заповідній зоні відповідно до Проєкту організації території допускається:

виконання відновлювальних робіт на землях з порушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів заповідної зони внаслідок антропогенного впливу – відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, які зникають, тощо, зокрема:

випас на території ділянки «Великий Чапельський під» аборигенних та інтродукованих диких тварин зоопарку Біосферного заповідника у кількості, що не перевищує науково обґрунтовану ємність угідь;

прогін ссавців та птахів зоопарку на літні випаси і повернення з них;

здійснення протипожежних заходів та вибіркового діагностичного відстрілу диких тварин для ветеринарно-санітарної експертизи, що не порушують режиму заповідної зони;

спорудження у встановленому порядку будівель та інших об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед Біосферним заповідником завдань;

збір колекційних та інших матеріалів, виконання робіт, передбачених планами довгострокових стаціонарних наукових досліджень, проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

У разі термінової необхідності за рішенням вченої ради Біосферного заповідника на території заповідної зони можуть проводитися заходи, спрямовані на охорону природних комплексів, ліквідацію наслідків аварій, стихійного лиха, не передбачені Проектом організації території.

Для ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення заповідних природних комплексів, особливо термінові заходи здійснюються за рішенням адміністрації.

4.5. Буферна зона площею 6909 га включає території, виділені з метою запобігання негативному впливу на заповідну зону господарської діяльності на прилеглих територіях, її режим визначається відповідно до вимог, встановлених для охоронних зон природних заповідників.

Буферна зона навколо заповідної зони Біосферного заповідника – ділянок «Південна» та «Північна», встановлена відповідно до Постанови Ради Міністрів УРСР від 29.12.1972 № 544. Режим використання охоронної зони конкретизовано при затвердженні Державного степового заповідника «Асканія-Нова» Головою Держкомітету Ради Міністрів УРСР та Головою Президії Південного відділення ВАСХНІЛ 28.12.1978.

Положення про охоронну зону навколо ділянки «Великий Чапельський під» (площа 2109 га) погоджено з органами місцевого самоврядування, Президією Академії, Херсонським облвиконкомом, Державним комітетом Української РСР з екології і раціонального природокористування та включено у Проект організації території.

4.6. Використання буферної зони поза межами землекористування Біосферного заповідника передбачає організацію території і сівозміни, обробіток ґрунту, внесення добрив наземним способом на полях, проведення лісомеліоративних, протипожежних, рекреаційних крім тих, що пов'язані безпосередньо з виконанням завдань заповідника, передбачених цим Положенням, та санітарно-оздоровчих заходів відповідно до законодавства.

4.7. В буферній зоні забороняється:

будівництво промислових та інших об'єктів;

розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу;

прокладання доріг і трубопроводів, розміщення нових населених пунктів, промислових підприємств і господарських об'єктів;

штучне зрошення полів ближче 1000 м від заповідної зони;

застосування мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин літальними апаратами;

мисливство та полювання, відстрілювання і відловлювання тварин;

влаштування місць для масового відпочинку населення;

випалювання стерні, бур'янів, інших видів господарської діяльності, які можуть спричинити негативний вплив на заповідну зону.

4.8. У буферній зоні розміщені Дендрологічний парк загальнодержавного значення «Асканія-Нова» площею 167,3 га (далі – Дендропарк), зоологічний парк «Асканія-Нова» площею 75,58 га (далі – Зоопарк) та територія частини лісосмуги площею 1,92 га вздовж західної сторони заповідної ділянки «Великий Чапельський під».

4.9. В межах території Дендропарку проводиться діяльність відповідно до Проєкту організації території та Положення про Дендропарк.

4.10. Проєктом організації території може бути передбачено виділення земельних ділянок для задоволення господарських потреб Біосферного заповідника та його працівників у сінокосах, випасах та паливі відповідно до встановлених нормативів.

4.11. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 №472 «Про віднесення наукових об'єктів до таких, що становлять національне надбання» колекцію тварин зоологічного парку Біосферного заповідника внесено до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне наукове надбання.

4.12. В межах території Зоопарку виділяються такі зони:

експозиційна, площею 12,71 га, призначена для утримання тварин у вольєрах з метою використання їх у культурно-пізнавальних цілях, з прилеглими до них водоймами, деревними та чагарниковими насадженнями, в її межах розташований об'єкт реконструкції – садиба Ф.Е. Фальц-Фейна; її відвідування здійснюється у порядку, встановленому адміністрацією;

наукова, площею 54,21 га, де проводиться науково-дослідна робота та розміщені колекція тварин, розплідники тварин, експериментальні ділянки; її відвідування дозволяється в порядку, встановленому адміністрацією;

господарська, площею 8,66 га, де розміщуються допоміжні господарські об'єкти (приміщення для утримання тварин в зимовий період, адміністративні будинки, господарське подвір'я, складські приміщення, ділянки городу, насосна станція другого підйому, станція очисних споруд смт Асканія-Нова).

4.13. На території Зоопарку забороняється діяльність, яка не пов'язана з виконанням основних завдань і загрожує збереженню зоологічних колекцій, а саме:

будівництво об'єктів, не пов'язаних з діяльністю Зоопарку;

порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму місцевості, поливної мережі Зоопарку;

самовільний збір гербарію, плодів та насіння;

прохід сторонніх осіб в наукову зону без дозволу адміністрації;

порушення правил відвідування експозиційної зони;

в'їзд стороннього транспорту без дозволу адміністрації;

всі форми відпочинку населення (крім організованих екскурсій) в місцях, не призначених для цього, розведення вогнищ, створення шумових ефектів, застосування безпілотних літальних об'єктів та інших літальних апаратів (за виключенням проведення планових науково-дослідних робіт), що негативно впливають на життєдіяльність тварин Зоопарку;

застосування отрутохімікатів, мінеральних добрив і інших хімічних

речовин, крім проведення наукових експериментів;

полювання, вилов і знищення тварин, порушення умов їх оселення, гніздування;

самовільний вилов риби у водоймах, інші види користування рослинним і тваринним світом, які призводять до порушення режиму Зоопарку; купання у водоймах.

Діяльність на території Зоопарку проводиться відповідно до Проєкту організації території, затвердженого згідно з законодавством.

4.14. В межах території Зоопарку в установленому порядку дозволяється: реконструкція та відновлення, санітарні і формувальні рубки деревних та чагарникових рослин;

проведення ветеринарних, протипожежних та санітарних заходів;

відлов бродячих собак, котів та шкідливих диких тварин;

селекційне вибраковування з проведенням елімінації хворих, травмованих та не придатних до відтворення тварин Зоопарку;

проїзд автотранспорту та кінного транспорту, вершників для огляду, обліку, годування, сортування, переміщення тварин;

використання території в рекреаційних цілях за встановленими адміністрацією маршрутами;

використання території в наукових та екологічних освітньо-виховних цілях;

проведення реалізації, обміну, а також репатріації та реінтродукції тварин;

вилов риби в водоймах для регуляції її чисельності з подальшим використанням для годівлі диких тварин Зоопарку.

4.15. Зона антропогенних ландшафтів включає території традиційного землекористування, лісокористування, водокористування, місця поселення людей, рекреації та інші види господарської діяльності.

Зона антропогенних ландшафтів служить полігоном для запровадження екологічно безпечних технологій в сільському господарстві, здійснення моніторингу за антропогенним впливом на степові екосистеми.

4.16. В зоні антропогенних ландшафтів забороняється мисливство, випалювання стерні, бур'янів тощо.

4.17. Землекористувачі, території яких входять до буферної зони та зони антропогенних ландшафтів, здійснюють господарську діяльність з дотриманням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища та вказаних вище обмежень.

4.18. Використання природних ресурсів на території Біосферного заповідника здійснюється у загальному та спеціальному порядках. Загальне використання природних ресурсів здійснюється відповідно до цього Положення, Проєкту організації території з урахуванням вимог режиму території. Забезпечення додержання режиму території Біосферного заповідника під час використання природних ресурсів у загальному порядку покладається на його адміністрацію.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах території

Біосферного заповідника здійснюється на підставі дозволів, виданих Херсонською обласною державною адміністрацією у межах лімітів, встановлених Міндовкілля.

5. ОХОРОНА БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

5.1. Охорона території Біосферного заповідника покладається на службу його охорони, що входить до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України.

5.2. Службу державної охорони Біосферного заповідника (далі – служба держохорони) очолює директор Біосферного заповідника, який несе повну відповідальність за організацію її діяльності та забезпечення додержання режиму території, а також збереження, відтворення та раціональне використання природних комплексів і ресурсів у межах його території.

5.3. Управління службою держохорони здійснює Міндовкілля.

5.4. Основними завданнями служби держохорони є:
забезпечення додержання режиму охорони території та природних об'єктів Біосферного заповідника;
попередження та припинення порушень природоохоронного законодавства на території Біосферного заповідника.

5.5. Повноваження служби держохорони визначаються законодавством України.

5.6. Підприємства, організації та установи, розташовані на території Біосферного заповідника, проводять господарську та іншу діяльність з додержанням вимог природоохоронного законодавства і несуть відповідальність за порушення режиму території Біосферного заповідника.

5.7. Порушення вимог природоохоронного законодавства на території Біосферного заповідника тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну та/або кримінальну відповідальність.

5.8. Розмір шкоди, заподіяної внаслідок порушення природоохоронного законодавства на території Біосферного заповідника, визначаються в установленому законом порядку.

5.9. Державний контроль за додержанням режиму Біосферного заповідника здійснюється Державною екологічною інспекцією України.

5.10. Громадський контроль за додержанням режиму території Біосферного заповідника здійснюється громадськими інспекторами з охорони навколишнього природного середовища.

6. НАУКОВО-ДОСЛІДНА, ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТНЬО-ВИХОВНА ТА РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

6.1. Науково-дослідна робота та моніторинг на території Біосферного заповідника здійснюються з метою проведення фундаментальних та

прикладних досліджень зі збереження природи типчакково-ковилових степових та інших природних екосистем в Північному Причорномор'ї, збереження і збагачення видів дерев, чагарників, квітничково-декоративних рослин та паркових культурофітоценозів в умовах зрошення на півдні України, збереження і збагачення різноманіття диких ссавців та птахів степової зони України, інших природних зон у вільних, напіввільних і вольєрних умовах утримання, забезпечення довгострокового моніторингу геосистемного, регіонального та біоценотичного рівнів, проведення періодичних інвентаризацій біоти, вивчення соціально-економічних аспектів проживання людей в зоні антропогенних ландшафтів.

Біосферний заповідник діє як методологічний і науково-організаційний центр з питань природоохоронної та туристично-екскурсійної діяльності, координує дослідження з цих проблем, у т.ч. й ті, що проводяться іншими науковими установами і вищими навчальними закладами країни, надає їм методичну допомогу в проведенні цих досліджень та підготовці наукових кадрів.

6.2. Основні напрямки наукових досліджень та моніторинг на території Біосферного заповідника визначаються з урахуванням програм та планів науково-дослідних робіт, які затверджуються Академією, Національною академією наук України та Міндовкілля.

6.3. Координація наукових досліджень, науково-організаційне і методичне керівництво Біосферного заповідника здійснюються Академією, Національною академією наук України та Міндовкілля. Наукову роботу Біосферний заповідник виконує, як правило, за державною програмою, договорами з Академією, з іншими установами та організаціями.

6.4. Послуги з наукового забезпечення (розробка технологічних проєктів, наукові консультації та експертизи, підвищення кваліфікації тощо) організаціям та підприємствам Біосферний заповідник надає на договірних засадах.

6.5. Ведення наукових досліджень та здійснення моніторингу у Біосферному заповіднику проводиться штатними науковими співробітниками трьох наукових лабораторій, організаційно об'єднаними в науковий відділ.

6.6. На території Біосферного заповідника можуть здійснюватися науково-дослідні роботи іншими науково-дослідними організаціями та установами за єдиними програмами і планами і за спеціальними угодами.

6.7. Біосферний заповідник може здійснювати наукові дослідження на інших територіях та об'єктах природно-заповідного фонду згідно затверджених програм та за погодженням землекористувачів цих територій.

6.8. Для узагальнення результатів наукових досліджень та спостережень за станом і змінами природних комплексів, виконаних у Біосферному заповіднику та його регіоні, щорічно видається Літопис природи Біосферного заповідника.

Матеріали Літопису природи використовуються для оцінки стану навколишнього природного середовища, розробки заходів охорони і ефективного використання природних ресурсів, забезпечення екологічної

безпеки в регіоні.

6.9. Наукові підрозділи Біосферного заповідника ведуть облік та кадастр територій природно-заповідного фонду на його території.

6.10. Матеріали наукових досліджень і вся науково-технічна інформація зберігаються у науковому архіві, гербарії, зоологічних колекціях, музеї, бібліотеці Біосферного заповідника.

6.11. Планування і звітність з науково-дослідної роботи, організація наукових досліджень у межах Біосферного заповідника здійснюються відповідно до Положення про наукову та науково-технічну діяльність природних і біосферних заповідників та національних природних парків, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.10.2015 № 414, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.11.2015 за № 1444/27889.

6.12. Для вирішення наукових та науково-технічних проблем Біосферного заповідника створюється Вчена рада. Її склад та порядок діяльності визначаються окремим Положенням. Склад Вченої ради затверджується Академією. Вчена рада Біосферного заповідника є колегіальним органом управління його науковою, природоохоронною та екологічною освітньо-виховною діяльністю і виконує консультативно-дорадчі функції, затверджується за поданням Біосферного заповідника наказом Академії терміном не більше як на три роки.

6.13. З метою поширення екологічних знань, формування свідомого підходу до питань охорони природи Біосферний заповідник як регіональний центр проводить екологічну освітньо-виховну роботу відповідно до Положення про екологічну освітньо-виховну роботу установ природно-заповідного фонду, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.10.2015 № 399, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.11.2015 за № 1414/27859.

6.14. Робота з екологічної освіти на території Біосферного заповідника проводиться сектором екологічної освітньо-виховної роботи та науковим відділом. Основними завданнями роботи є:

формування екологічної свідомості населення;

залучення населення до участі в екологічній освітньо-виховній роботі та масових загальнодержавних, регіональних та місцевих природоохоронних заходах;

розповсюдження екологічних знань серед жителів населених пунктів Біосферного заповідника та його регіону;

взаємодія в галузі екологічної пропаганди з підприємствами, установами, організаціями;

організація і проведення екскурсійної діяльності маршрутами заповідника та сприяння розвитку наукового екологічного туризму;

організація рекламно-видавничої діяльності заповідника з питань збереження природи.

6.15. У Біосферному заповіднику проводяться наукові та науково-практичні конференції, табори та курси екологічної підготовки молоді і

наукових кадрів народного господарства, екскурсійна діяльність, екотуризм, в тому числі міжнародний, обладнуються спеціальні науково-пізнавальні маршрути, постійно діючі експозиції аборигенних і інтродукованих тварин та рослин, розвивається відповідна інфраструктура туристично-екскурсійної діяльності та рекреації.

6.16. Навчально-виховна робота навчальних закладів (університети, інститути, ліцеї, школи, дитячі садки, станції юних натуралістів), організацій екологічного спрямування, установ природно-заповідного фонду та історично-культурної спадщини, еколого-освітніх центрів та інше на території Біосферного заповідника проводиться на основі угод, укладених його адміністрацією з цими закладами.

6.17. Біосферним заповідником видається науковий журнал «Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова».

7. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ФІНАНСУВАННЯ ТА ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

7.1. Майно Біосферного заповідника становлять всі матеріальні та нематеріальні активи (об'єкти майнового комплексу – далі майно), які обліковуються на самостійному балансі заповідника і закріплені за ним Академією, а також придбані заповідником за рахунок бюджетних коштів від фінансово-господарської діяльності або набуті іншим шляхом, не забороненим законодавством.

7.2. Джерелами формування майна Біосферного заповідника є:

державне майно, передане йому Академією на праві оперативного управління;

кошти державного бюджету, що виділяються Академією на фінансування науково-дослідних робіт, охорону і збереження біорізноманіття;

кошти, одержані від реалізації науково-технічної продукції та різних видів тварин Зоопарку, насіння рослин і посадкового матеріалу Дендропарку, продуктів життєдіяльності тварин та їх частин, отримані в результаті селекційного вибракування з наступною елімінацією, а також різних видів природоохоронної, туристично-екскурсійної, екологічної освітньо-виховної, видавничої та іншої діяльності, пов'язаної з виконанням функцій Біосферним заповідником;

пасивні доходи (проценти, дивіденди, страхові платежі, роялті);

капітальні вкладення та дотації з бюджетів;

придбане майно іншого підприємства, організації;

кошти або майно, які надходять безоплатно чи у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань підприємств, організацій та громадян;

інші джерела, не заборонені законодавством.

Доходи використовуються виключно для фінансування видатків на утримання Біосферного заповідника, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності.

Забороняється розподіл отриманих доходів або їх частини серед працівників Біосферного заповідника (крім оплати їх праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органу управління та інших пов'язаних з ними осіб.

7.3. Державне майно, яке закріплене за Біосферним заповідником Академією як органом управління державним майном, належить йому на праві оперативного управління. Здійснюючи це право, Біосферний заповідник може використовувати це майно для участі в цивільних відносинах, у тому числі для проведення фінансово-господарської діяльності, відповідно до статутних цілей та в межах своєї цивільної правоздатності.

7.4. Відчуження нерухомого майна Біосферного заповідника здійснюється лише з дозволу Президії Академії у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

7.5. Продаж основних засобів Біосферного заповідника здійснюється лише на конкурсних засадах. Кошти, отримані від використання та реалізації майна Біосферного заповідника, в повному обсязі залишаються в розпорядженні Біосферного заповідника і спрямовуються на виконання його завдань, визначених цим Положенням.

Списання державного майна з балансу Біосферного заповідника може здійснюватися з дозволу Президії Академії в порядку, встановленому законодавством.

7.6. Передача майна, яке перебуває на балансі Біосферного заповідника, на баланс іншої наукової установи, підприємства, організації, що віднесені до відання Академії, здійснюється на безплатній основі на підставі рішення Президії Академії та в установленому нею порядку.

7.7. Майном та коштами, одержаними Біосферним заповідником від діяльності (у тому числі зовнішньоекономічної тощо), благодійними внесками та пожертвуваннями організацій (у тому числі міжнародних) і приватних осіб, а також коштами та майном, отриманими на інших підставах, що не суперечать законодавству, Біосферний заповідник розпоряджається самостійно, відповідно до кошторису. Порядок їх використання встановлюється відповідними нормативно-правовими актами.

7.8. З метою проведення заходів, визначених Проектом організації території, забезпечення наукової, екологічної освітньо-виховної діяльності, адміністрація створює відповідні структурні підрозділи (відділи, лабораторії, природознавчий музей, природоохоронні науково-дослідні відділення тощо) і допоміжні підрозділи.

7.9. Адміністрація здійснює у встановленому порядку природоохоронні та відновлювальні роботи, перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом у ході виконання покладених на нього завдань, будівництво та придбання адміністративних, лабораторних, житлових і господарських споруд, доріг, ліній електропередач, прокладання телефонного та радіозв'язку, інших інженерних мереж, пов'язаних з діяльністю Біосферного заповідника.

7.10. Біосферний заповідник може з дозволу Президії Академії та в

установленому порядку здавати в оренду закріплене за ним державне майно, яке відноситься до основних засобів і не використовується з науковою та виробничою метою, на вигідних йому умовах, керуючись законодавством про оренду майна.

Кошти, отримані від оренди об'єктів майнового комплексу, у повному обсязі спрямовують на виконання завдань Біосферного заповідника.

7.11. Збитки, завдані Біосферному заповіднику в результаті порушення його майнових прав юридичними чи фізичними особами, відшкодовуються в установленому законодавством порядку, зокрема, за рішенням суду.

7.12. Фінансування природоохоронних заходів Біосферного заповідника здійснюється відповідно до законодавства за рахунок державного бюджету через Академію.

Для цієї мети можуть залучатися кошти місцевих бюджетів, благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій та громадян (в тому числі валютні), інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

7.13. Біосферний заповідник може надавати платні послуги відповідно до законодавства. Кошти, отримані в результаті надання платних послуг згідно з переліком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 № 1913 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду», є власними коштами Біосферного заповідника і вилученню не підлягають. Ці кошти використовуються для здійснення заходів щодо охорони території та об'єктів Біосферного заповідника і провадження діяльності, передбаченої цим Положенням.

7.14. Адміністрація Біосферного заповідника може встановлювати плату за відвідування території в установленому порядку.

7.15. Біосферний заповідник звільняється від сплати земельного податку відповідно до законодавства.

7.16. Біосферний заповідник звітує про свою діяльність перед Академією та відповідними органами державної виконавчої влади.

Біосферний заповідник здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, веде статистичну звітність.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та статистичної звітності визначається законодавством.

7.17. Директор та головний бухгалтер несуть персональну відповідальність за додержання порядку ведення і достовірність обліку та статистичної звітності.

7.18. Контроль за діяльністю Біосферного заповідника здійснює Академія та спеціально уповноважені органи державної виконавчої влади відповідно до законодавства.

8. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

8.1. Біосферний заповідник здійснює зовнішньоекономічну діяльність згідно з законодавством.

8.2. Біосферний заповідник бере участь у міжнародному співробітництві в галузі збереження і вивчення природних екосистем, збереження і збагачення генофонду тварин Зоопарку і рослин Дендропарку, екологічного туризму та екологічної освіти шляхом:

співробітництва по виконанню та дотриманню норм міжнародних правових документів в галузі охорони та вивчення природно-заповідного фонду;

участі в розробці та реалізації міжнародних наукових і науково-технічних програм, прийнятих на себе Україною зобов'язань при укладенні міжнародних договорів;

співпраці із закордонними природоохоронними та науковими установами, забезпечення обміну науковою інформацією;

участі в організації та проведенні міжнародних наукових та науково-практичних семінарів, конференцій, симпозіумів тощо;

проведенні екологічної освітньо-виховної та видавничої діяльності тощо.

8.3. Біосферний заповідник може входити до міжнародних природоохоронних асоціацій, об'єднань, організацій тощо.

8.4. Біосферний заповідник самостійно визначає свої науково-виробничі зв'язки з іншими установами, організаціями, підприємствами та зарубіжними партнерами, виходячи з цього Положення.

9. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

9.1. Порухення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища у межах Біосферного заповідника тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність згідно з законодавством.

10. ЗМІНА МЕЖ, КАТЕГОРІЇ ТА СКАСУВАННЯ СТАТУСУ

10.1 Зміна меж, категорії та скасування статусу Біосферного заповідника проводиться відповідно до законодавства.

**Директор Департаменту
природно-заповідного фонду**

Едуард АРУСТАМЯН